Bazy danych — Lekcja 1

Tworzenie baz danych i aktualizacja struktury tabel

Paweł Staniszewski

Logintegra

WSB — Programista Java 2020

O mnie

Paweł Staniszewski – pawel.staniszewski@logintegra.com

- ► Skończyłem matematykę na PG
- Przez kilka lat pracowałem jako programista aplikacji webowych Grails, Ember.js / Vue.js, SQL
- Od ponad roku zajmuję się głównie zarządzaniem zespołem oraz naszymi projektami
- Interesują mnie zagadnienia Dev-Ops w tym automatyzacja i usprawnianie procesu wytwarzania oprogramowania
- Czasem wykonuję analizy logistyczne, najczęśniej w R
- Będę opiekunem projektu końcowego

O Was

Wiem, że to nie jest przyjemne, ale chętnie poznam odpowiedzi na następujące pytania.

- Jakie mam doświadczenie w programowaniu?
- Jakie mam doświadczenie w pracy z bazami danych?
- W jakim sektorze pracuję?
- Jakiego systemu operacyjnego używam (Windows, macOS, Linux)?
- Jakie są moje oczekiwania co do tego przedmiotu?

Czego chciałbym nauczyć

- Jak zainstalować oraz skonfigurować bazę w nowym projekcie
- Jak pracować z kopiami zapasowymi baz
- Podstaw SQL (zapytania, indeksy, procedury)
- Na co zwracać uwagę podczas modelowania danych;
- Myślenia o wydajności zapytań także podczas pracy z kodem Java;
- Przywiązywania wagi do odpowiedniego nazewnictwa, stylu itp.

Sprawy organizacyjne

- Musimy robić regularne przerwy, żeby wietrzyć salę
- Możemy zrobić jedną dłuższą np. 30-minutową przerwę, jeśli jest taka potrzeba
- Wszelkie pytania mile widziane
- Proszę mówić, jeśli zacznie być zbyt nudno lub trudno
- Jako materiały/narzędzia będę starał się podawać głównie te darmowe
- Zaliczenie
 - Nie ma egzaminu z przedmiotu − ale pytania z niego znajdą się na egzaminie semestralnym
 - Będzie do zrobienia projekt, ale szczegóły omówimy na kolejnym spotkaniu

Co to jest baza danych

Baza danych – ogólna definicja

Baza danych – zbiór danych zapisanych zgodnie z określonymi regułami https://pl.wikipedia.org/wiki/Baza_danych

Baza danych – bardzo specyficzna definicja

Baza danych oznacza zbiór danych lub jakichkolwiek innych materiałów i elementów zgromadzonych według określonej systematyki lub metody, indywidualnie dostępnych w jakikolwiek sposób, w tym środkami elektronicznymi, wymagający istotnego, co do jakości lub ilości, nakładu inwestycyjnego w celu sporządzenia, weryfikacji lub prezentacji jego zawartości

Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 18 października 2019 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o ochronie baz danych (http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20190002134)

Bazy danych – przykłady

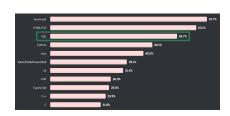
	A	В	С	D
1	Tytuł	Autor	Rok wydania	Język
2	Harry Potter i Kamień Filozoficzny	J.K. Rowling	1997	Angielski
3	Duma i uprzedzenie	J. Austen	1813	Angielski
4	Zbrodnia i kara	F. Dostojewski	1867	Rosyjski
5	Bracia Karamazow	F. Dostojewski	1880	Rosyjski
6	Dziady	A. Mickiewicz	1823	Polski
7	Morderstwo w Orient Expressie	A. Christie	1934	Angielski

Rysunek: Baza danych w formie elektronicznej

Rysunek: Technicznie jest to baza danych

Dlaczego warto uczyć się baz danych – popularność SQL

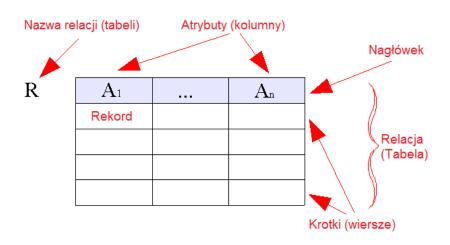
Rysunek: Stack Overflow – najpopularniejsze technologie

Rysunek: Stack Overflow – najlepiej opłacane technologie

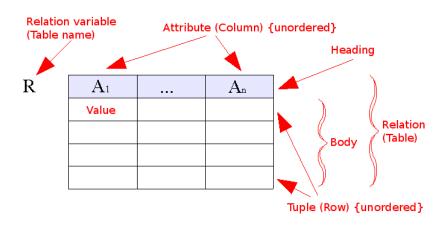
Relacyjne bazy danych

Rysunek: Model relacyjny – pojęcia

Tabele w relacyjnych bazach danych

Rysunek: Model relacyjny

SQL – Język do rozmawiania z bazą

SQL

SQL (Structured Query Language) – język programowania służący do manipulacji danymi oraz zarządzania relacyjnymi bazami danych

```
SELECT id,
    username,
    email
FROM person
WHERE username = 'pawel';
```


Systemy zarządzania bazami danych (DBMS)

DBMS

System zarządzania bazami danych (*Database management system*, *DBMS*) – system oprogramowania, który umożliwia użytkownikom definiowanie, tworzenie, utrzymywanie i kontrolowanie dostępu do bazy danych

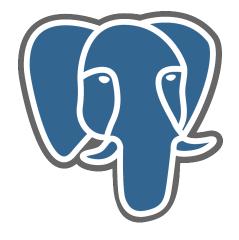
RDBMS – system zarządzania bazami relacyjnymi

Najpopularniejsze systemy zarządzania relacyjnymi bazami danych:

- MySQL (open-source)
- ▶ PostgreSQL (open-source) ← tego będziemy używać
- MSSQL (Microsoft)
- Oracle

PostgreSQL – Dlaczego wybraliśmy tę bazę?

Kto używa PostgreSQL?

- Instagram
- OpenStreetMap
- ▶ TripAdvisor
- Yandex
- Skype

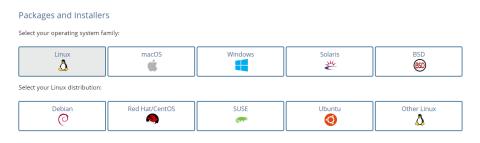
Źródło →Wikipedia

Rysunek: Logo PostgreSQL

Instalacja PostgreSQL

PostgreSQL zainstalować można na wszystkich najpopularniejszych systemach

Rysunek: https://www.postgresql.org/download/

Instalacja PostgreSQL – Linux

Instalację wykonujemy zgodnie z oficjalną instrukcją

```
\# Dodajemy oficjalne repozytorium PostgreSQL — aby miec mozliwosc instalacji najnowszej wersji sudo sh —c 'echo "deb http://apt. postgresql . org/pub/repos/apt $( lsb_release _-cs)_pgdg main" > _ /etc/apt/sources.list.d/pgdg.list'
```

```
\# Pobieramy i instalujemy klucz dla repozytorium, aby Ubuntu uznalo je za zaufane wget ——quiet —O — https://www.postgresql.org/media/keys/ACCC4CF8.asc | sudo apt—key add —
```

- # Odswiezamy baze danych bibliotek sudo apt—get update
- # W koncu instalujemy najnowsza wersje PostgreSQL sudo apt—get install postgresql-13

Na koniec możemy sprawdzić, czy na pewno mamy dobrą wersję

```
$ psql --version
# Chcemy tu dostac "13.0"
psql (PostgreSQL) 13.0 (Ubuntu 13.0-1.pgdg20.04+1)
```


15 / 54

Konfiguracja PostgreSQL – Linux

Tak od razu nie będziemy mogli za wiele zrobić

```
$ psql
```

```
psql: error: could not connect to server: FATAL: role
    "pawel_staniszewski" does not exist
```


Konfiguracja PostgreSQL – Linux – użytkownik postgres

Wraz z serwerem bazy tworzony jest superadmin – użytkownik postgres – za którego pośrednictwem możemy używać komendy 'psql'

```
$ sudo su - postgres
$ psql

psql (13.0 (Ubuntu 13.0-1.pgdg20.04+1))
Type "help" for help.

postgres=#
```

Jak z tego wyjść?

Wydostać się z powłoki psql (z bazy) możemy dzięki komendzie \q

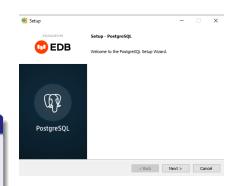
logintegra

Instalacja PostgreSQL – Windows/macOS – Graficzny instalator

Dla systemów Windows i Mac dostępny jest graficzny instalator, który znacznie ułatwia konfigurację PostgreSQL

Wskazówka

Dobra instrukacja obsługi instalatora znajduje się na stronie enterprisedb.com

Rysunek: Graficzny instalator dla Windows/macOS

Instalacja PostgreSQL – Windows/macOS

postgresql.org/download

Interactive installer by EDB

Pobieramy aplikację, która zainstaluje nam **PostgreSQL**

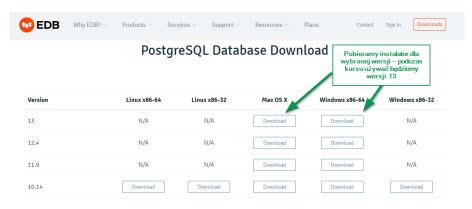
Download the installer certified by EDB for all supported PostgreSQL versions.

Rysunek: https://www.postgresql.org/download/windows/

Instalacja PostgreSQL – Windows/macOS

enterprisedb.com

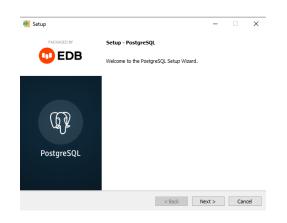

Rysunek: Wybór instalatora

Instalacja PostgreSQL – Windows/macOS – Pierwsze kroki

Uruchamiamy pobrany plik i klikamy *Next*

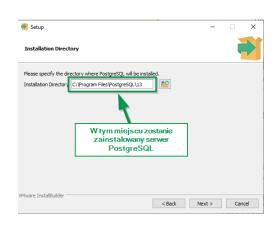
Rysunek: Po uruchomieniu instalki nie mamy zbyt wielu opcji

Instalacja PostgreSQL – Windows/macOS – Lokalizacja instalacji

Ustawiamy ścieżkę, w której zastanie zainstalowany serwer PostgreSQL oraz wszystkie biblioteki i komponenty.

Możemy zostawić domyślny wybór.

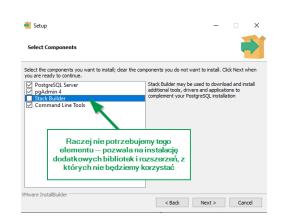
Rysunek: Ustalamy lokalizację instalacji

Instalacja PostgreSQL – Windows/macOS – Wybór komponentów

Wybieramy komponenty, które chcemy zainstalować.

Polecam zaznaczyć wszystko oprócz *Stack Builder*

Rysunek: Wybieramy elementy, które chcemy zainstalować

Instalacja PostgreSQL – Windows/macOS – Opis komponentów

Opis komponentów z poprzedniego kroku

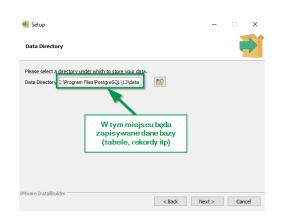
- ► PostgreSQL Server serwer bazy, niezbędny
- pgAdmin 4 graficzne narzędzie do zarządzania bazą, przydatne (opowiemy o nim później)
- Stack Builder program do instalacji rozszerzeń PostgreSQL, nam się nie przyda
- Command Line Tools narzędzia wiersza poleceń jak psql czy createdb – przydatne

Instalacja PostgreSQL – Windows/macOS – Lokalizacja danych

Ustawiamy ścieżkę, w której będą zapisywane dane bazy – wszystko, co zapiszemy w tabelach.

Możemy zostawić domyślny wybór.

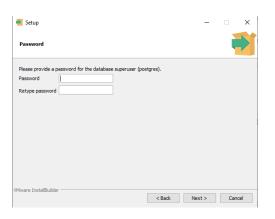
Rysunek: Ustalamy lokalizację plików bazy

Instalacja PostgreSQL – Windows/macOS – Hasło dla użytkownika postgres

Ustawiamy hasło dla użytkownika **postgres**, posiadającego uprawnienia superadmina.

Zapamiętajmy to hasło! Będzie potrzebne do administracji bazą.

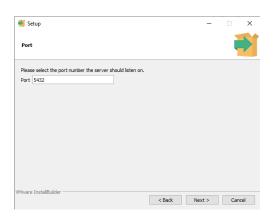

Rysunek: Ustawiamy hasło dla użytkownika postgres

Instalacja PostgreSQL – Windows/macOS – Wybór portu

Wybieramy *port*, na którym nasłuchiwać będzie nasz serwer bazy.

Jeżeli instalujemy PostgreSQL za pierwszym razem, możemy zostawić domyślny wybór – **5432**.

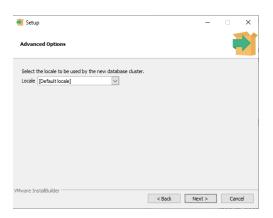
Rysunek: Ustawiamy port

Instalacja PostgreSQL – Windows/macOS – Język

Ustawiamy język (locale)

Możemy zostawić domyślny wybór

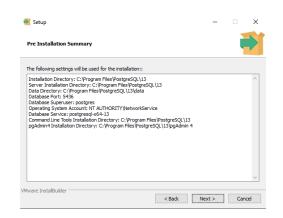

Rysunek: Wybieramy język

Instalacja PostgreSQL – Windows/macOS – Podsumowanie

W kolejnym kroku zobaczymy podsumowanie wszystkich naszych wyborów

Rysunek: Podsumowanie

4 D > 4 A > 4 B > 4 B

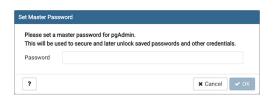
29 / 54

WSB 2020

pgAdmin

pgAdmin jest graficznym narzędziem do zarządzania i pracy z PostgreSQL

Przy pierwszym uruchomieniu zostaniemy poproszeni o ustawienie hasła

Rysunek: Pierwsze uruchomienie pgAdmin

pgAdmin

Żeby połączyć się z serwerem PostgreSQL rozwijamy odpowiednią gałąź w drzewku po lewej i podajemy hasło ustawione podczas instalacji PostgreSQL – czyli hasło użytkownika postgres

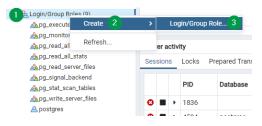
Rysunek: Łączenie z serwerem

pgAdmin – Tworzenie użytkowników

Żeby utworzyć użytkownika

- Klikamy prawym przyciskiem myszy na Login/Group Roles
- Następnie wybieramy Create
- Ostatecznie wybieramy Login/Group Role . . .

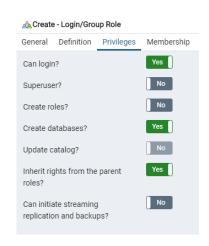
Rysunek: Tworzenie użytkownika

pgAdmin - Tworzenie użytkowników

Podczas tworzenia użytkownika powinniśmy w zakładce *Privileges* wybrać kilka opcji:

- Can login? odznaczenie tej opcji sprawi, że utworzymy rolę a nie użytkownika
- Create databases? chcemy móc tworzyć nowe bazy
- Inherit rights from the parent roles? – to jest domyślnie, więc zostawiamy

Rysunek: Uprawnienia użytkownika

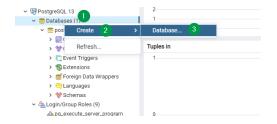

pgAdmin – Tworzenie bazy

Żeby utworzyć bazę

- Klikamy prawym przyciskiem myszy na Databases
- Następnie wybieramy Create
- Ostatecznie wybieramy Database . . .

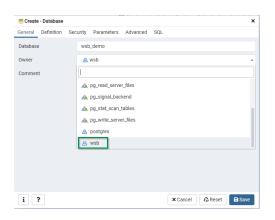

Rysunek: Tworzenie bazy

pgAdmin - Tworzenie bazy c.d.

Podczas tworzenia bazy musimy tylko pamiętać o nadaniu czytelnej nazwy oraz wyborze właściciela – np. utworzonego przez nas użytkownika

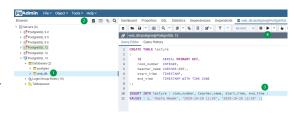
Rysunek: Tworzenie bazy

pgAdmin – Wykonywanie zapytań SQL

pgAdmin pozwala nam także wykonywać zapytania SQL

- Zaznaczamy w drzewku naszą bazę
- Klikamy w ikonę Query Tool
- W okienku Query Editor piszemy nasze zapytania
- Zaznaczamy kod, który chcemy wykonać, i klikamy trójkącik lub naciskamy klawisz F5

Rysunek: Wykonywanie zapytań

Integracja z Visual Studio Code

Podczas pracy nad większymi projektami – zwłaszcza takimi, które bazują na wielu technologiach – wygodnie jest użyć IDE.

Do pracy z PostgreSQL możemy użyć

- ▶ Visual Studio Code darmowy
- Intellij Ultimate
- DataGrip
- Dowolnego narzędzia Jetbrains z dodatkiem database-navigator darmowy

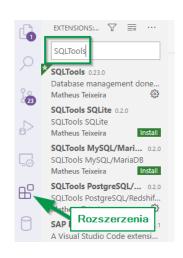

Integracja z Visual Studio Code

Integrację z PostgreSQL pokażemy na przykładzie darmowego Visual Studio Code.

Pierwszym krokiem jest instalacja rozszerzeń

- SQLTools
- SQLTools PostgreSQL/Redshift Driver

Rysunek: Rozszerzenie SQLTools

Integracja z Visual Studio Code c.d.

- Wybieramy rozszerzenie SQLTools
- Add new connection
- Wybieramy PostgreSQL

Rysunek: Rozszerzenie SQLTools

Integracja z Visual Studio Code c.d.

W ostatnim kroku podajemy dane ustawione podczas instalacji PostgreSQL oraz tworzenia użytkownika i bazy.

Nie powinno tu być problemów – o ile tylko wszystko zapamiętamy.

Rysunek: Rozszerzenie SQLTools

Integracja z Visual Studio Code c.d.

Teraz możemy otworzyć (lub stworzyć) dowolny plik z rozszerzeniem .sql – i wykonać zapytania na połączonej bazie za pomocą Run on active connection

```
sql-text.sql ×
C: > Users > pawel > Documents > tmp > ≡ sql-text.sql
        ▶ Run on active connection | = Select block
        CREATE TABLE lecture
   3
             id
                            SERIAI
                                       Jeżeli mamy skonfigurowane
                                    połaczenie z baza, możemy wykonać
             room number
                            TNTEG
                                      każdy plik z rozszerzeniem .sql
             teacher name VARCHA
             start time
                            TIMESTAMP,
             end time
                            TIMESTAMP WITH TIME ZONE
   8
```

Rysunek: Wykonywanie zapytań

Praca domowa

- Zainstaluj PostgreSQL 13
- Utwórz użytkownika o dowolnej nazwie
- Utwórzy bazę danych o nazwie wsb_demo
- Utwórz w bazie wsb_demo tabelę o nazwie table_demo
- Skonfiguruj połączenie z wsb_demo w dowolnym narzędziu innym niż pgAdmin np. IntelliJ, Visual Studio Code używając użytkownika innego niż postgres; w ramach testu wykonaj:

```
SELECT *
FROM table_demo;
```

Oczekiwany wynik to 0 rows retrieved.

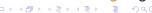
Przykład - Zajęcia na uczelni

Załóżmy, że musimy przygotować bazę danych zajęć na uczelni. Dla każej lekcji potrzebujemy pewnie m.in. takich informacji:

- Numer sali
- Nazwisko prowadzącego
- Data i godzina rozpoczęcia
- Data i godzina zakończenia

- Nazwa przedmiotu
- Liczba wolnych miejsc
- Czy jest to laboratorium?
- Adres budynku

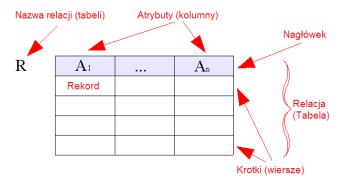
Projetkowanie tabel – zacznijmy od zwykłego arkusza

Numer sali	Nazwisko	Data i godzina	Data i godzina
	prowadzącego	rozpoczęcia	zakończenia
1	Kasia Nowak	26.10.2020	26.10.2020
		11:30	12:30
2	Jan Kowalski	27.10.2020	27.10.2020
		11:30	13:30
3	Emilia	27.10.2020	27.10.2020
	Lewandowska	14:00	16:30
4	Jan Kowalski	29.10.2020	29.10.2020
		07:00	11:00
1	Kasia Nowak	26.10.2020	25.10.2020
		11:00	11:30

Tabele w relacyjnych bazach danych

Wróćmy do modelu relacyjnego – co w naszym przykładzie będzie *tabelą*, *kolumną*, *wierszem*, *rekordem*?

Rysunek: Model relacyjny

45 / 54

Tworzenie tabel w SQL

Utworzymy tabelę z poprzedniego slajdu za pomoca SQL

W naszym arkuszu mieliśmy następujące kolumny:

- Numer sali
- Nazwisko prowadzącego
- Data i godzina rozpoczęcia
- Data i godzina zakończenia

```
CREATE TABLE lecture
   room_number INTEGER,
   teacher_name VARCHAR(255),
   start_time
               TIMESTAMP.
               TIMESTAMP
   end_time
);
```


Typy danych

Typów danych w PostgreSQL jest bardzo dużo – por. z dokumentacją – nie trzeba znać wszystkich, omówimy te najważniejsze

Name	Aliases	Description	
bigint	int8	signed eight-byte integer	
bigserial	serial8	autoincrementing eight-byte integer	
bit [(m)]		fixed-length bit string	
bit varying [(m)]	varbit [(n)]	variable-length bit string	
boolean	bool	logical Boolean (true/false)	
bax		rectangular box on a plane	
bytea		binary data ("byte array")	
character [(n)]	char [(#)]	fixed-length character string	
character varying [(n)]	vanchan [(m)]	variable-length character string	
cide		IPv4 or IPv6 network address	
circle		circle on a plane	
date		calendar date (year, month, day)	
double precision	float8	double precision floating-point number (8 bytes)	
inet		IPv4 or IPv6 host address	
integer	int.int4	signed four-byte integer	
interval [fields] [(p)]		time span	
json		textual JSON data	
jsonb		binary JSON data, decomposed	
line		infinite line on a plane	
lseg		line segment on a plane	
macaddr		MAC (Media Access Control) address	
nacaddrū		MAC (Media Access Control) address (EUI-64 format)	
noney		currency amount	
numeric [(p, s)]	decimal [(p. s)]	exact numeric of selectable precision	

path		geometric path on a plane
pg_lsn		PostgreSQL Log Sequence Number
pg_snapshot		user-level transaction ID snapshot
point		geometric point on a plane
polygon		closed geometric path on a plane
real	float4	single precision floating-point number (4 bytes)
smallint	int2	signed two-byte integer
smallserial	serial2	autoincrementing two-byte integer
serial	serial4	autoincrementing four-byte integer
text		variable-length character string
time [(p)] [without time zone]		time of day (no time zone)
time [(p)] with time zone	timetz	time of day, including time zone
timestamp [(p)] [without time zone]		date and time (no time zone)
timestamp [(p)] with time zone	timestamptz	date and time, including time zone
tsquery		text search query
tsvector		text search document
txid_snapshot		user-level transaction ID snapshot (deprecated; see pg_snapshot
uuid		universally unique identifier
onl		XML data

Rysunek: Typy danych c.d.

Najważniejsze typy danych

- CHAR(n) ciąg znaków o długości n znaków
- VARCHAR(n) ciąg znaków o długości maksymalnie n znaków
- TEXT ciąg znaków o nieograniczonej długości
- ► BOOLEAN wartość logiczna TRUE / FALSE
- SERIAL automatycznie rosnąca liczba

- ► INTEGER liczby z zakresu -2147483648 do +2147483647
- ► BIGINT liczby z ogromnego zakresu
- ► REAL liczby zmiennoprzecinkowe
- TIMESTAMP 2020-10-25 12:23:54
- TIMESTAMP WITH TIME ZONE
 2020-10-25 12:23:54+02

Dodawanie danych – INSERT INTO

Dodamy dane za pomocą SQL

```
Dodanie wiersza do tabeli wykonujemy za pomoca polecenia INSERT INTO INSERT INTO INSERT INTO lecture ( room_number, teacher_name, start_time, end_time )
VALUES ( 1, 'Kasia Nowak', '2020-10-26 11:30', '2020-10-26 12:30' );
Mozemy dodac kilka wierszy na raz INSERT INTO lecture ( room_number, teacher_name, start_time, end_time )
VALUES ( 2, 'Jan Kowalski', '2020-10-27 11:30', '2020-10-27 13:30' ), ( 3, 'Emilia Lewandowska', '2020-10-27 14:00', '2020-10-27 16:30' ), ( 4, 'Jan Kowalski', '2020-10-29 07:00', '2020-10-29 11:00' ), ( 1, 'Kasia Nowak', '2020-10-26 11:00', '2020-10-26 11:30' );
```


Zmiana struktury bazy – ADD COLUMN

Dodać nowe kolumny możemy za pomoca ALTER TABLE ... ADD COLUMN

ALTER TABLE lecture ADD COLUMN name TEXT;

ALTER TABLE lecture ADD COLUMN is_lab BOOLEAN DEFAULT FALSE;

Zmiana struktury bazy – DROP COLUMN

Usuwamy za to kolumny za pomocą ALTER TABLE ... DROP COLUMN

ALTER TABLE lecture

DROP COLUMN IF EXISTS is_lab;

IF EXISTS sprawi, że PostgreSQL nie zwróci błędu, jeśli kolumna, którą chcemy usunąć, nie będzie istaniała w bazie.

Klucz główny

Klucz główny jest to kolumna (bądź kilka kolumn) jednoznacznie identyfikujących wiersz w tabeli.

Jak na razie nasza tabela nie ma takiego klucza

```
INSERT INTO lecture ( room_number, teacher_name, start_time, end_time ) VALUES ( 1, 'Kasia Nowak', '2020-10-26 11:30', '2020-10-26 12:30' );
```

```
INSERT INTO lecture ( room_number, teacher_name, start_time, end_time ) VALUES ( 1, 'Kasia Nowak', '2020—10—26 11:30', '2020—10—26 12:30' );
```

Rysunek: Tabela bez klucza głównego

Tworzenie tabeli z kluczem głównym

- ► PRIMARY KEY Ustawia kolumnę jako Klucz główny
- SERIAL Każdy nowy wiersz będzie w kolumnie id zawierał kolejną liczbę (1, 2, 3 itd.)

Dodanie klucza głównego do istniejącej tabeli

Możemy dodać kolumnę id do naszej tabeli za pomocą ADD COLUMN określając, że jest to PRIMARY KEY

> ALTER TABLE lecture ADD COLUMN id SERIAL PRIMARY KEY;

